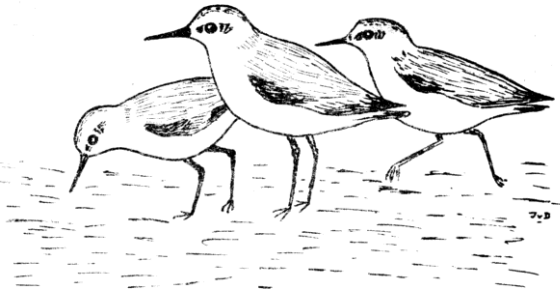

De “Logovogel”

Hein Verkade

Het is half januari.

De maandelijkse watervogeltelling staat op het programma. Het is zonnig weer met een lichte bries uit het zuidoosten. De omstandigheden zijn ideaal om het strand op te gaan en alle vogels van de vuurtoren tot de provinciegrens op papier te krijgen. De windrichting zorgt voor extreem laag water met veel zandbanken voor de kust. Bij de start wordt het direct duidelijk dat de tocht veel vogels zal gaan opleveren. Met de kijker worden vele witte strepen langs de waterkant waargenomen, er zitten veel meeuwen op het strand. Onderweg wordt al snel duidelijk dat het onbegonnen werk is om te tellen, de aantallen zijn veel te groot. Noodgedwongen wordt er overgeschakeld op het schatten van de groepen. De Kokmeeuwen foerageren in losse groepjes in het kimmetje, terwijl de Zilvermeeuwen in grote groepen op de vele banken en vuilsteetjes zitten. Deze laatste (Noordwijkse?) uitdrukking staat voor een grote concentratie van allerlei aanspoelsel, meestal op een wat lager gelegen deel van het strand. De vele verse mesheften trekken vooral hongerige Zilvermeeuwen. Hiertussen lopen ook diverse Stormmeeuwen, die door hun kleinere formaat slecht opvallen in de dichte groepen.

Daaromheen dribbelen ook de eerste tientallen Drieteenstrandlopers.

Na het passeren van de Langevelderslag nemen de aantallen alleen nog maar toe. Gericht wordt een groep Zwarte Kraaien afgezocht. Ja hoor, de hybride Zwarte Kraai X Bonte Kraai zit weer op zijn vaste stek bij paal 74. Al jaren worden juist hier enkele hybriden van verschillend plumage waargenomen. Lang bleef het onverklaarbaar dat zij soms ook in het zomerhalfjaar verschenen. Bonte Kraaien broeden veel noordelijker en de eerste hybriden worden pas op de Waddeneilanden waargenomen. Wel lijken zij in de loop der jaren een steeds minder bont en meer zwart verenkleed te krijgen. Dit merkwaardige fenomeen wordt pas

begrijpelijk wanneer Hans Vader met een even wonderlijke als eenvoudige verklaring komt. Jaren geleden had de familie Bloem uit Haarlem zich over een zieke Bonte Kraai ontfermd. Nadat deze was aangesterkt besloten zij de vogel in de Amsterdamse Waterleidingduinen los te laten. De vogel had inmiddels zijn trekdrang verloren en bleef in de duinen rondhangen. Het gevolg daarvan was dat deze zich paarde aan een Zwarte Kraai en jaren achtereen voor nageslacht zorgde. De hybriden die hieruit voortkwamen bleven in de buurt hangen.....en vertonen zich tot op de dag van vandaag kennelijk regelmatig op het strand voor de AW duinen. Vermoedelijk koppelden deze hybriden zich vervolgens weer aan de massaal aanwezige Zwarte Kraaien zodat er steeds minder bont in de nakomelingen terug te vinden is. Over een aantal jaren zal dit bont er weer geheel uitkruist en opgelost zijn....

Bij strandpaal 72 aangekomen ziet het inmiddels zwart (wit) van de meeuwen. Een langgerekte groep wordt op zo'n 3500 stuks geschat. Hier zitten nu ook enkele tientallen Grote Mantelmeeuwen tussen. Deze meest schuwe meeuwensoort zit altijd ver weg aan de waterkant. Ondanks de grote afstand staan zij bij onrust het eerst op en lopen zenuwachtig langs de waterlijn heen en weer. Het mooie weer nodigt uit om even rustig te gaan zitten en te genieten van het vogelspektakel. Naast de duizenden meeuwen lopen ook vele honderden Drieteenstrandlopers op het aanspoelsel te foerageren. Grofweg zijn zij in twee even grote groepen van elk zo'n 300 vogels te verdelen. Regelmatig kiezen zij om onduidelijke redenen het luchtruim en voeren een ware show op. De felle zon die vanuit het oosten op de groepen schijnt, verscherpt het beeld zo sterk dat dit nu eens volledig wit en dan weer zilvergrijs toont. Je waant je op de wadden met een dergelijk schouwspel. Ondertussen wordt de balans opgemaakt van tien kilometer tellen en schatten. Zoals verwacht voert de Zilvermeeuw de lijst aan. In totaal kunnen 9450 exemplaren worden genoteerd. Daarna volgen de Kokmeeuw (1405 ex.), de Stormmeeuw (388) en de Grote Mantelmeeuw (57) en, opmerkelijk, één Drieteenmeeuw zonder sporen van olieervuiling. Onder de steltlopers vallen naast enkele tientallen Scholeksters en Steenlopers de formidabele aantallen Drieteenstrandlopers op. Opgeteld komt het totaal op 995 exemplaren uit. Nu zegt dit aantal op zich natuurlijk niet zoveel. Bedenk je echter dat

de totale Oost-Atlantische populatie op ongeveer 100.000 stuks wordt geschat, dan realiseer je je dat zojuist 1% van dit geheel voor je dribbelde en vloog!

Wanneer 1% of meer van een bepaalde soort zich op een bepaald moment geconcentreerd in een gebied bevindt, is er aanleiding dit gebied nader te bezien. Overheid en natuurbescherming hebben met elkaar afgesproken om hun best te doen een gebied, dat zo belangrijk is voor één bepaalde soort, de nodige aandacht en bescherming te geven. Het dient dan wel zo te zijn dat deze zogenaamde 1%-norm regelmatig benaderd of bereikt moet worden gedurende een langere periode.

Thuisgekomen blader ik in oude waarnemingsboekjes en vind op 10 januari 2000 853 exemplaren op hetzelfde traject. Dit is slechts tweederde van het totale Noordwijkse strand. De conclusie is dan ook dat gedurende de afgelopen jaren op het gehele Noordwijkse strand regelmatig 1% of meer van de Oost-Atlantische populatie Drieteenstrandlopers rondloopt! Maar wat kun je nu concreet met dit gegeven? Dat is nog niet zo eenvoudig. De vogelvereniging heeft waarschijnlijk onbedoeld al de eerste stap gezet: aandacht voor de soort. Door zowel het verenigingsblad als het logo met deze vogel op te sieren wordt de Drieteenstrandloper voor het voetlicht gebracht. Zeker wanneer je bedenkt dat het waarschijnlijk de enige vogelsoort is die binnen de Noordwijkse grenzen regelmatig de 1%-norm overschrijdt, kun je hem terecht De Logovogel met een hoofdletter noemen.

Vanuit de wetenschap is er helaas weinig interesse voor de soort. Binnen de steltlopergroep mogen de Kanoet, Scholekster, Kievit, Bonte Strandloper, Grutto, Watersnip en Strandplevier zich koesteren in de warme belangstelling van onderzoekers. Waarom dit met de Drieteenstrandloper niet het geval is, laat zich raden. Het is geen broedvogel in Nederland en komt niet massaal voor in het Waddengebied. Dan val je als steltloper kennelijk al gauw buiten de wetenschappelijke boot. De beschrijving van de soort in de recent verschenen: 'Avifauna van Nederland' deel 2 start dan ook met de zin "Over de herkomstgebieden bestaat weinig

duidelijkheid. Vermoedelijk komen zowel Siberische als Canadese en Groenlandse vogels in ons land voor." Men weet dus eigenlijk nog weinig van onze vertrouwde logovogel. Ook in de Nederlandse vogelliteratuur kom je hem nauwelijks tegen. In het buitenland lijkt er iets meer belangstelling te bestaan. Zowel in Duitsland als Groot-Brittannië loopt een kleurringproject.

Aandacht voor het gebied waar De Logovogel voorkomt, het Noordwijkse strand, is moeilijker. Het strand is tenslotte de economische motor van onze internationale badplaats. Duizenden bezoekers genieten er dag in dag uit van. Echter wanneer je de verspreiding van de Drieteenstrandloper nader bekijkt valt het op dat de soort van het gehele strand gebruik maakt, maar de hoogste dichtheden ten noorden van de Langevelderslag bereikt. Dit is logisch want het is één van de rustigste stukjes Noordzeestrand. Toch lijkt er enige beweging in het strandfront te zitten. Vier jaar geleden opperde dhr. Cousin van de Amsterdamse Duinwaterleiding dat het tijd werd voor het creëren van een strandreservaat ter hoogte van de AW-duinen. Letterlijk stond er in de Weekendkrant van 11 maart 2000: "De scherpe grens tussen duinen en zee zal langzaam vervagen en kans bieden aan nieuw leven: duinflora, strandlopertjes en zelfs zeehonden". Dit klinkt als muziek in de oren voor de Drieteenstrandloper. Voorlopig lijkt het bij plannen te blijven, plannen die inhouden dat het publiek afgeleid gaat worden van het strand en via een alternatieve route zijn wandeling kan vervolgen. Het strand zal echter geen verboden gebied worden. Hoe men zo iets wil realiseren, blijft voorlopig in nevelen gehuld. Navraag leert dat er nog steeds over wordt gepraat, en dat klinkt bemoedigend.

Hopelijk kan de genoemde 1%-norm bijdragen aan een hernieuwde discussie over een strandreservaat ten noorden van de Langevelderslag. Misschien kunnen wij vogelaars de Drieteenstrandloper eens wat vaker in de schijnwerper zetten. Een bescheiden begin kan zijn om de vogel weer eens wat vaker af te beelden op de voorkant van 'de strandloper'; dit verdient De Logovogel .....

